

पठतु संस्कृतम्

प्रवेशः

पठतु संस्कृतम्

गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णुः गुरुर्देवो महेश्वरः ।
गुरुः साक्षात् परंब्रह्म तस्मै श्री गुरवे नमः ॥

सरस्वति नमस्तुभ्यं वरदे कामरूपिणि ।
विद्यारम्भं करिष्यामि सिद्धिर्भवतु मे सदा ॥

पठामि संस्कृतं नित्यं वदामि संस्कृतं सदा ।
ध्यायामि संस्कृतं सम्यक् वन्दे संस्कृतमातरम् ॥

सर्वनामपदपरिचयः

दकारान्तः तद् शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
पुंलिङ्गः	सः	तौ	ते
स्त्रीलिङ्गः	सा	ते	ताः
नपुंसकलिङ्गः	तत्	ते	तानि

सर्वनामपदपरिचयः

दकारान्तः एतद् शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
पुंलिङ्गः	एषः	एतौ	एते
स्त्रीलिङ्गः	एषा	एते	एताः
नपुंसकलिङ्गः	एतत्	एते	एतानि

सर्वनामपदपरिचयः

मकारान्तः 'इदम्' शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
पुंलिङ्गः	अयम्	इमौ	इमे
स्त्रीलिङ्गः	इयम्	इमे	इमाः
नपुंसकलिङ्गः	इदम्	इमे	इमानि

सर्वनामपदपरिचयः

मकारान्तः 'किम्' शब्दः

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
पुंलिङ्गः	कः	कौ	के
स्त्रीलिङ्गः	का	के	काः
नपुंसकलिङ्गः	किम्	के	कानि

लट्-लकारः - Present Tense

Present Tense	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथम-पुरुषः (Third Person)	पठति अस्ति	पठतः स्तः	पठन्ति सन्ति

- बालकः पठति । बालकौ पठतः । बालकाः पठन्ति ।
- बालिका खादति । बालिके खादतः । बालिकाः खादन्ति ।
- मित्रं गच्छति । मित्रे गच्छतः । मित्राणि गच्छन्ति ।
- नदी वहति । नद्यौ वहतः । नद्यः वहन्ति ।

पूरयत

बालः । (पठ्)

शिष्यौ । (नम्)

अग्रजाः । (वद्)

जननी । (दृश्)

पुत्र्यः । (गम्)

सः । (निन्द्)

बालः पठति ।

शिष्यौ नमतः ।

अग्रजाः वदन्ति ।

जननी पश्यति ।

पुत्र्यः गच्छन्ति ।

सः निन्दति ।

बहुवचने परिवर्तयत

इयम् इच्छति ।

इमाः इच्छन्ति ।

तत् पतति ।

तानि पतन्ति ।

अनुजः क्रीडति ।

अनुजाः क्रीडन्ति ।

गृहिणी अस्ति ।

गृहिण्यः सन्ति ।

अजा चरति ।

अजाः चरन्ति ।

एषः गच्छति ।

एते गच्छन्ति ।

सूक्तिः

आरब्धम् उत्तमजनाः न परित्यजन्ति ।

Good people do not give up what they have begun.

व्यावहारिकशब्दाः - बन्धुवाचकशब्दाः

पुंलिङ्गशब्दाः		स्त्रीलिङ्गशब्दाः	
जनकः/पिता	Father	जननी/माता	Mother
पितामहः	Paternal grandfather	पितामही	Paternal grandmother
मातामहः	Maternal grandfather	मातामही	Maternal grandmother
पुत्रः	Son	पुत्री	Daughter
सहोदरः	Brother	सहोदरी	Sister
अग्रजः	Elder brother	अग्रजा	Elder sister
अनुजः	Younger brother	अनुजा	Younger sister

व्यावहारिकशब्दाः - बन्धुवाचकशब्दाः

पुंलिङ्गशब्दाः		स्त्रीलिङ्गशब्दाः	
मातुलः	Maternal Uncle	मातुलानी	Maternal aunt
पतिः	Husband	भार्या	Wife
श्वशुरः	Father-in-law	श्वश्रूः	Mother-in-law
पौत्रः	Grandson	पौत्री	Grand daughter
जामाता	Son-in-law	स्रुषा	Daughter-in-law
स्नेहितः	Friend	सखी	Female friend
मित्रम्	Friend (नपुं)	भ्रातृजाया	Sister-in-law

प्रहेलिका

अस्थि नास्ति शिरो नास्ति बाहुरस्ति निरङ्गुलिः ।
नास्ति पादद्वयं गाढम् अङ्गमालिङ्गति स्वयम् ॥

It has neither bone nor head, has arm but no fingers,
has no legs and it hugs you tight. What is it?

युतकम्

Shirt

सङ्ग्राह्यविषयाः - श्लोकः

१. गुरुः

गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णुः गुरुर्देवो महेश्वरः ।
गुरुः साक्षात् परं ब्रह्म तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥

Guru is Brahma, Vishnu and Maheshvara.

Guru is Saksat Brahman himself.

Let us bow to this great teacher.

सङ्ग्राह्यविषयाः - श्लोकः

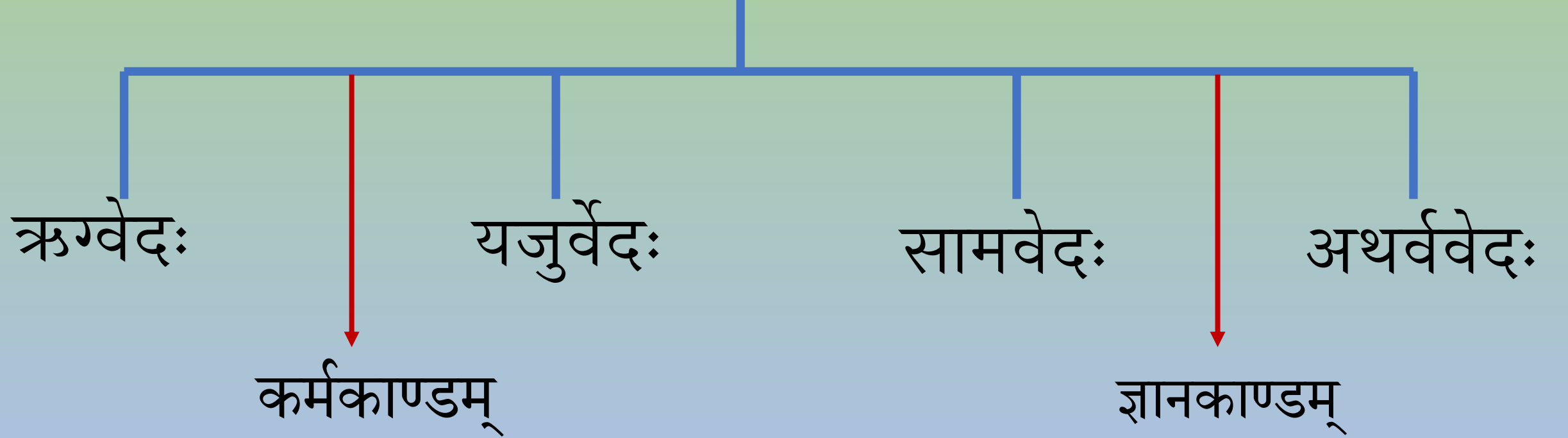
२. गुरुः

अज्ञानतिमिरान्धस्य ज्ञानाञ्जनशलाकया ।
चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥

Guru clears the darkness of this world of ignorance
through the ointment of knowledge.
I bow down to the Guru who has opened the eyes.

वाङ्मयपरिचयः वेदाः

वाङ्मयपरिचयः

वेदाः

ऋग्वेदः

- Oldest
- 8 Ashtakas
- 10 Mandalas
- Prayers
- Didactic
- Instructions

यजुर्वेदः

- Shukla Yajurveda
- Krishna Yajurveda
- Mantras
- Sacrificial rites
- Teachings
- सत्यं वद, धर्मं चर ।

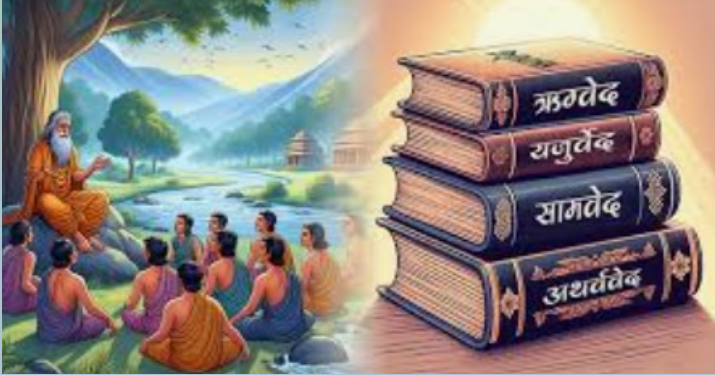
सामवेदः

- Music/Songs

अथर्ववेदः

वाङ्मयपरिचयः

Vedic Mantras

सत्यं धर्मश्चैतानि मा माहासिषुः ।

May not Truth and Dharma Leave Me.

मा गृधः कस्यस्विद्धनम् ।

Do not aspire for another's wealth.

शं नो भवतु द्विपदे शं चतुष्पदे ।

Welfare to us, the human beings and to all the animals.

वाङ्मयपरिचयः

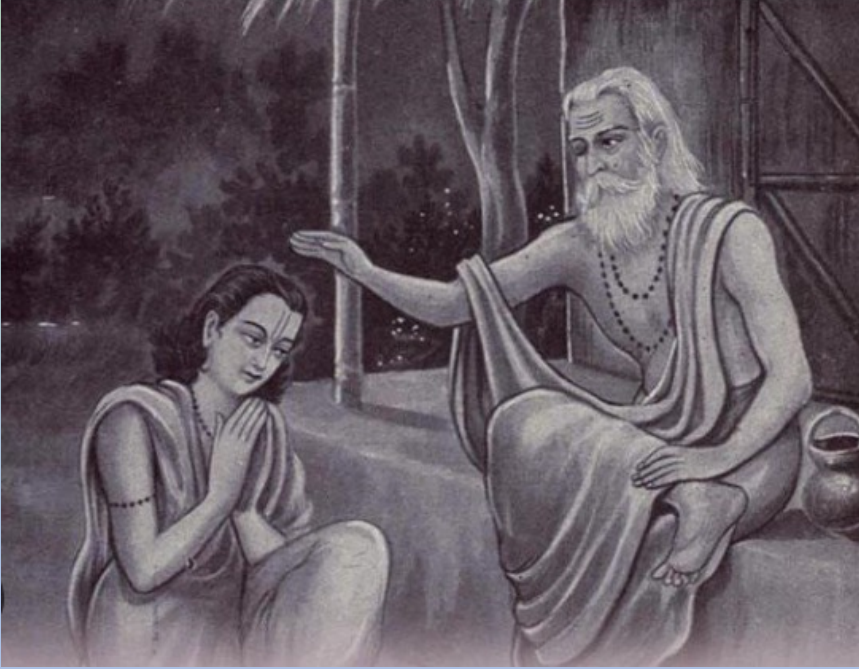
Vedangas

1. शिक्षा - Phonetics (9)
2. व्याकरणम् - Grammar (8)
3. छन्दः - Prosody
4. निरुक्तम् - Etymology
5. ज्योतिषम् - Astronomy
6. कल्पः - Sacrificial lore

कथा

बुद्धिमान् शिष्यः

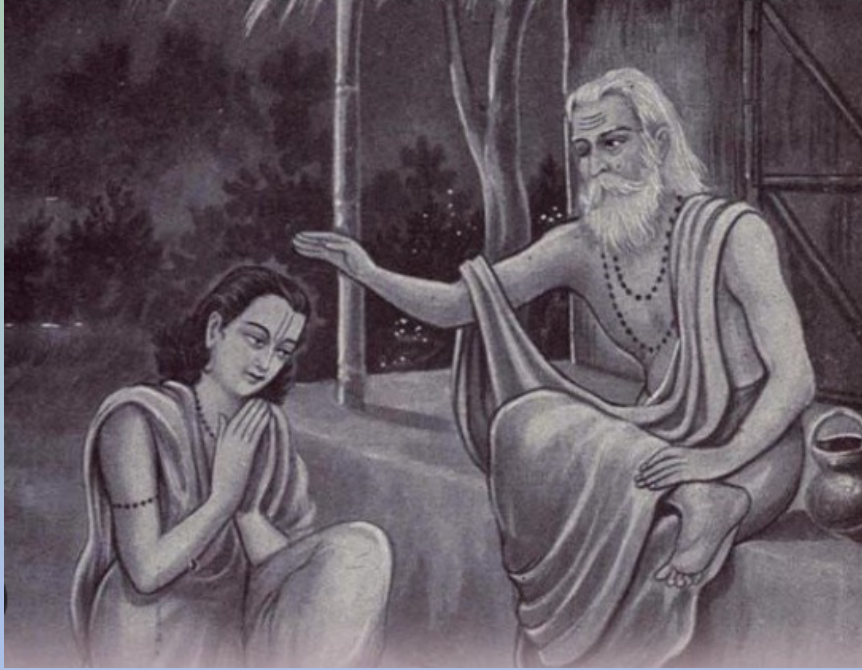

काशीनगरे एकः पण्डितः वसति । पण्डितसमीपम् एकः शिष्यः आगच्छति । शिष्यः वदति - "आचार्य ! विद्याभ्यासार्थम् अहम् आगतः ।"

पण्डितः शिष्यबुद्धिपरीक्षार्थं पृच्छति - "वत्स ! देवः कुत्र अस्ति ?" शिष्यः वदति - "गुरो ! देवः कुत्र नास्ति ? कृपया भवान् एव समाधानं वदतु ।"

सन्तुष्टः गुरुः वदति - "देवः सर्वत्र अस्ति । देवः सर्वव्यापी । त्वं बुद्धिमान् । अतः विद्याभ्यासार्थम् अत्रैव वस ।"

कथा बुद्धिमान् शिष्यः

- पण्डितः कुत्र वसति ?
- पण्डितः काशीनगरे वसति ।
- पण्डितः किमर्थं प्रश्नं पृच्छति ?
- पण्डितः शिष्यबुद्धिपरीक्षार्थं प्रश्नं पृच्छति ।
- सन्तुष्टः गुरुः अन्ते किं वदति ?
- सन्तुष्टः गुरुः "देवः सर्वत्र अस्ति । देवः सर्वव्यापी । त्वं बुद्धिमान् । अतः विद्याभ्यासार्थम् अत्रैव वस ।" इति अन्ते वदति ।

व्यवहारः

Sanskrit	English Meaning
हरिः ॐ	Hello
नमस्ते/नमस्कारः	Namaste
सुप्रभातम्	Good morning
शुभमध्याह्नः	Good afternoon
शुभसन्ध्या	Good evening
शुभरात्रिः	Good night

व्यवहारः

Sanskrit	English Meaning
धन्यवादः	Thanks
स्वागतम्	Welcome
मान्ये/आर्ये	Madam
श्रीमन्	Sir
अस्तु	All right/O.K.
कृपया	Please
चिन्ता मास्तु	Don't worry

व्यवहारः

Sanskrit	English Meaning
क्षम्यताम्	Excuse me
पुनः मिलामः	See you again
साधु साधु	Very good
उत्तमम्	Good
बहु समीचीनम्	Very fine
शुभाशयाः	Best wishes
अभिनन्दनानि	Congratulations

सुभाषितम्

अयं निजः परो वेति गणना लघुचेतसाम् ।
उदारचरितानां तु वसुधैव कुटुम्बकम् ॥

- अयं निजः This person is one's own
- परो वेति Another, in this way
- गणना Consideration
- लघुचेतसाम् Narrow-minded
- उदारचरितानां तु Broad-minded
- वसुधैव कुटुम्बकम् Entire earth is family

सुभाषितम्

अयं निजः परो वेति गणना लघुचेतसाम् ।
उदारचरितानां तु वसुधैव कुटुम्बकम् ॥

Consideration like “he is mine or he is another’s” occur only to
the narrow-minded persons.

To the broad minded-persons the whole world is their own family”

Learn Slokas Online by Vanisri Ragupati